

Nr 2.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion om åtgärder, som kunna verka befrämjande på vårt folks andliga och moraliska utveckling m. m.

I en inom andra kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, II: 149, av herrar *Nyberg* och *Wirtén* har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om tillsättande av en utredning — lämpligen kallad kultur-sociala utredningen eller helt enkelt kulturvårdskommittén — med uppdrag att framlägga förslag till sådana åtgärder, som kunna verka befrämjande på vårt folks andliga och moraliska utveckling, och att i sammanhang därmed avveckla de kommittéer, som kunna anses bli överflödiga, därest en utredning av ovan föreslagen art sättes i arbete.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

För egen del får *utskottet* anföra.

Flera av de i motionen framförda önskemålen och synpunkterna synas utskottet värda beaktande. Ett ständigt aktgivande på möjligheterna att befrämja vårt folks andliga och moraliska utveckling är enligt utskottets mening motiverat. Ett flertal av de i motionen berörda detaljspörsmålen ha emellertid varit eller äro föremål för utredning, varför utskottet icke kunnat övertygas om nödvändigheten av att riksdagen nu hos Kungl. Maj:t gör hemställan om en utredning av det slag motionärerna föreslagit.

Med stöd av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion, II: 149, icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 16 februari 1949.

På utskottets vägnar:

MANNE STÅHL.

Närvarande: Herrar Ståhl och Bark, fru Eriksson i Stockholm, herrar Jansson i Aspeboda och Karlsson i Olofström, fröken Vinge, herr Bengtsson, fru Ewerlöf, herrar Persson i Appuna och Nyberg.

Reservation

av herr *Nyberg*, som ansett att utskottets utlåtande bort erhålla följande lydelse:

Utskottet har funnit, att förevarande motion berör flera för vårt samhälles utveckling väsentliga frågor.

Det är emellertid klart, att svårigheter föreligga att uppnå praktiska resultat på de i motionen berörda områdena. Frivilliga krafter måste gå i spetsen för de insatser, som behövas för att nå en högre andlig och moralisk standard. Till dessa frivilliga krafter höra i främsta rummet religiösa institutioner och sammanslutningar av olika slag, kulturellt, ideellt och socialt verksamma organisationer m. fl. Statsmakterna kunna dock på ett avgörande sätt underlätta detta arbete, bl. a. genom att låta utreda olika frågor som i detta sammanhang uppstå och genom att anvisa ekonomiska bidrag till upplysningsverksamhet m. m. Insatser av detta slag saknas ju icke heller, men utskottet anser att de kunna bli ännu effektivare.

I motionen påpekas, att de förmåner samhället berett och bereder medborgarna genom sociala reformer icke alltid utnyttjas på det sätt, som riksdagen förutsatt. I statsmakternas fortsatta strävan att bygga upp en social mönsterstat kan detta missbruk av sociala förmåner bli ett problem, som måste ägnas allvarlig uppmärksamhet. Redan nu kan man av denna anledning förmärka en viss reaktion mot den sociala lagstiftningen. Om denna reaktion får breda ut sig, kunna enligt utskottets mening allvarliga skador uppstå. Att här få fram en bild av de faktiska förhållandena, d. v. s. ett klarläggande i möjligaste mån av den omfattning i vilken missbruk av sociala förmåner förekommer, torde i högsta grad ligga i riksdagens intresse. En utredning på denna punkt synes sålunda vara önskvärd, bl. a. som ett bidrag till vakthållningen omkring den sociala lagstiftningen.

Det är säkerligen också riktigt, så som motionärerna anföra, att människornas ansvar för den sociala hjälpverksamheten blir starkare, om den andliga och moraliska standarden står på en hög nivå. Utskottet vill icke uttala sig i frågan om en moralisk försämring inträtt under de senaste åren. En utredning, som i den mån det är möjligt klarlade läge och tendenser på detta område, skulle dock ha en icke oväsentlig uppgift att fylla.

De frågor, som här ha berörts, skulle enligt utskottets mening med fördel kunna anförtros åt en och samma kommitté. De förslag till praktiska åtgärder, som därefter kunde föreläggas riksdagen, bleve naturligtvis beroende av utredningens resultat. Ett mera omfattande stöd på alla områden åt de krafter, som bevisligen sträva till en andlig och moralisk standardhöjning, torde dock vara av behovet påkallat. Mycket viktig vore givetvis en intensifierad upplysningsverksamhet med stöd av de fakta, som utredningen kunde leda till.

Motionärerna ha också föreslagit, att man borde undersöka möjligheterna att avveckla någon eller några av de nu arbetande kommittéerna, därest en brett lagd utredning av här antydd art komme till stånd. Utskottet anser icke möjligheterna i detta fall vara så stora men finner å andra sidan icke några skäl föreligga att helt avvisa motionärernas önskemål.

Med stöd av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att andra kammaren måtte för sin del i anledning av förevarande motion, II: 149, besluta att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om tillsättande av en utredning — lämpligen kallad kultur-sociala utredningen eller helt enkelt kulturvårdskommittén — med uppdrag att framlägga förslag till sådana åtgärder, som kunna verka befrämjande på vårt folks andliga och moraliska utveckling, och att i sammanhang därmed avveckla de kommittéer, som kunna anses bli överflödiga, därest en utredning av ovan föreslagen art sättes i arbete.